

ÚRAD PRE REGULÁCIU SIETOVÝCH ODVETVÍ

**Vývoj veľkoobchodných cien komodít
a emisných povoleniek
v období od 01.01.2022 do 15.07.2023**

27.07.2023

Ciele dokumentu

Úrad pre reguláciu sieťových odvetví publikuje tento dokument s cieľmi:

- v prehľadnej forme ilustrovať vývoj veľkoobchodných cien elektriny a plynu, relevantných pre SR, a emisných povoleniek v dlhšom sledovanom období (01.01.2022 – 15.07.2023),
- v stručnosti identifikovať a zrekapitulovať najzásadnejšie faktory, ktoré mali podľa pohľadu úradu rozhodujúci vplyv pre vývoj veľkoobchodných cien elektriny a plynu,
- zvýšiť všeobecnú osvetu o problematike súčasných cien komodít,
- formulovať možné očakávania a ponúknuť tak vstup do širšej odbornej diskusie.

Základné tézy

Vývoj burzových cien elektriny v období od 01.01.2022 do 15.07.2023:

Vybrané hlavné faktory ovplyvňujúce veľkoobchodné komoditné trhy:

- Jedným z hlavných faktorov, ktorý ovplyvnil vývoj na veľkoobchodných komoditných trhoch bol vývoj geopolitickej situácie na Ukrajine, s ktorým sa začala spájať aj neistota zabezpečenia dodávok energie, ktorá sa bezprostredne prejavila akceleráciou cien a cenovej volatility. Riziko sa týkalo najmä dostupnosti dodávok zemného plynu, pričom v kontexte iných faktorov sú technológie výroby elektriny na báze zemného plynu marginálnym zdrojom, ktorý ovplyvňuje vývoj ceny elektriny.
- Z tohto dôvodu krajiny EÚ vynakladali v sledovanom období zvýšené úsilie o dosiahnutie energetickej bezpečnosti (ako jedného zo zásadných pilierov stability energetických trhov). Zvýšené úsilie krajín EÚ malo týmto spôsobom vplyv aj na rastúci dopyt po obnoviteľných zdrojoch energie, ktoré v konečnom dôsledku napomáhajú k urýchľovaniu energetického prechodu.
- Ďalším z hlavných faktorov, ktoré pôsobili na ceny komodít bol zníženie výroby elektriny z jadrových reaktorov vo Francúzsku, a to zhodou okolností najmä v čase neistoty zabezpečenia dodávok energie v dôsledku vojny na Ukrajine.
- Na trhovú vývoj mal vplyv aj faktor počasia. Nadpriemerné teploty v lete 2022 oproti historickému normálu boli základom pre rast spotreby elektriny, ktorej podstatná časť sa vyrába aj zo zemného plynu. Nadpriemerne vysoké teploty zapríčinili na druhej strane posun vykurovacieho obdobia, čo dočasne znížilo tlak na dopyt po spotrebe komodít. V dôsledku sucha sa faktor počasia prejavil aj prostredníctvom zníženej výroby (ponuky) elektriny z vodných elektrární.

Základné tézy

Vývoj burzových cien elektriny v období od 01.01.2022 do 15.07.2023:

- Ceny emisných povoleniek vykazovali tiež vysokú mieru volatility. Najmä z dôvodu rastúceho tlaku na zvýšenie spotreby uhlia (ako alternatívnej komodity k drahšiemu plynu pri výrobe elektriny resp. ako substitúcia za iné vyradené konvenčné zdroje, napr. jadrové), ktorý zvyšuje dopyt po emisných kvótach.
- Narušenie globálnych dodávok energií v dôsledku vojny na Ukrajine poukázala obzvlášť na zraniteľnosť európskeho energetického trhu z titulu prílišnej závislosti na jednom veľkom externom zdroji primárneho paliva. Táto skutočnosť zvyšuje dôležitosť všetkým trom dimenziám tzv. energetickej trilemy (energetická bezpečnosť, dostupnosť a environmentálna udržateľnosť).
- Európske komoditné burzy naďalej vo významnej miere ovplyvňuje aj pokračujúca štrukturálna zmena na strane výroby elektriny (strane ponuky), t.j. ide o postupné vyradovanie jadrových zdrojov (Nemecko vyradilo posledné jadrové reaktory v apríli 2023) a konvenčných uhoľných zdrojov.

V sledovanom období bola hlavným driverom vývoja ceny elektriny cena zemného plynu. Ceny oboch komodít kulminovali v priebehu jesene 2022. V roku 2023 cenové hladiny medziročne poklesli, čo aj v kontexte predošlej vety súvisí okrem iného najmä s iniciatívou EÚ implementovať nový prvok, ktorým je povinná skladovacia povinnosť – povinné skladovacie kvóty pre zemný plyn. Ceny zemného plynu na jeseň 2022 kulminovali aj v dôsledku vysokého dopytu po plyne, vyplývajúceho z cieľa uskladniť objem plynu v podzemných zásobníkoch. Toto sa v roku 2023 prejavuje opačným efektom – predošlé uskladnenie plynu zvyšuje aktuálne stranu ponuky, čo pozitívne vplýva na súčasné ceny plynu a ako marginálny zdroj cena plynu pozitívne ovplyvňuje cenovú hladinu na trhu s elektrinou.

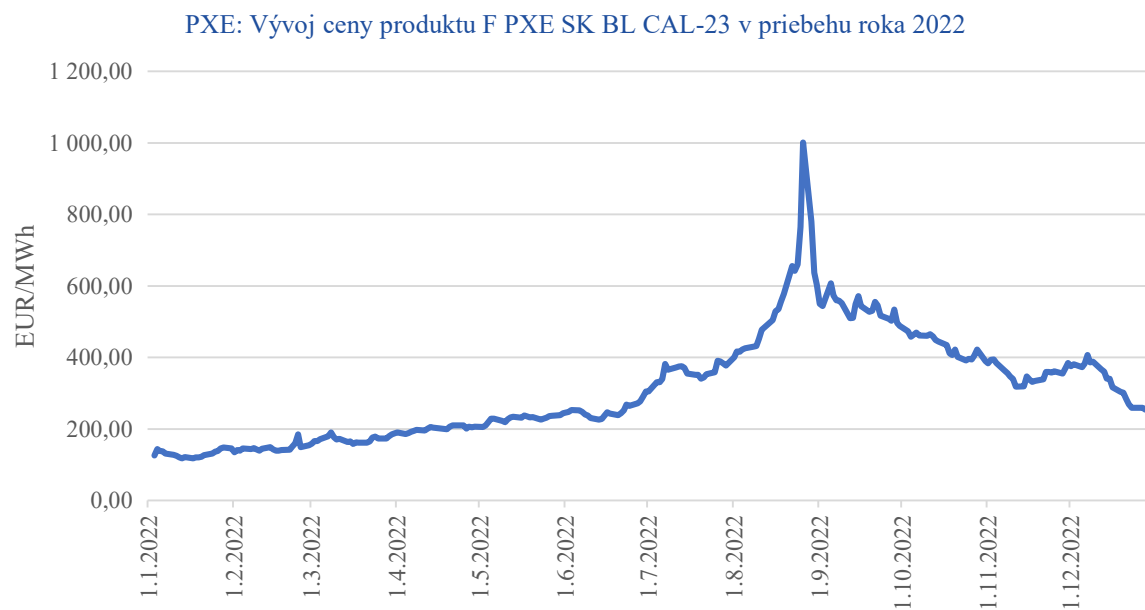
Vývoj veľkoobchodnej ceny elektriny – kalendárne produkty

Výrazná volatilita cien v Q3 a Q4 2022.

Max. cena 1001,50 EUR/MWh

Min. cena: 117,59 EUR/MWh

Priemerná cena: 311,55 EUR/MWh

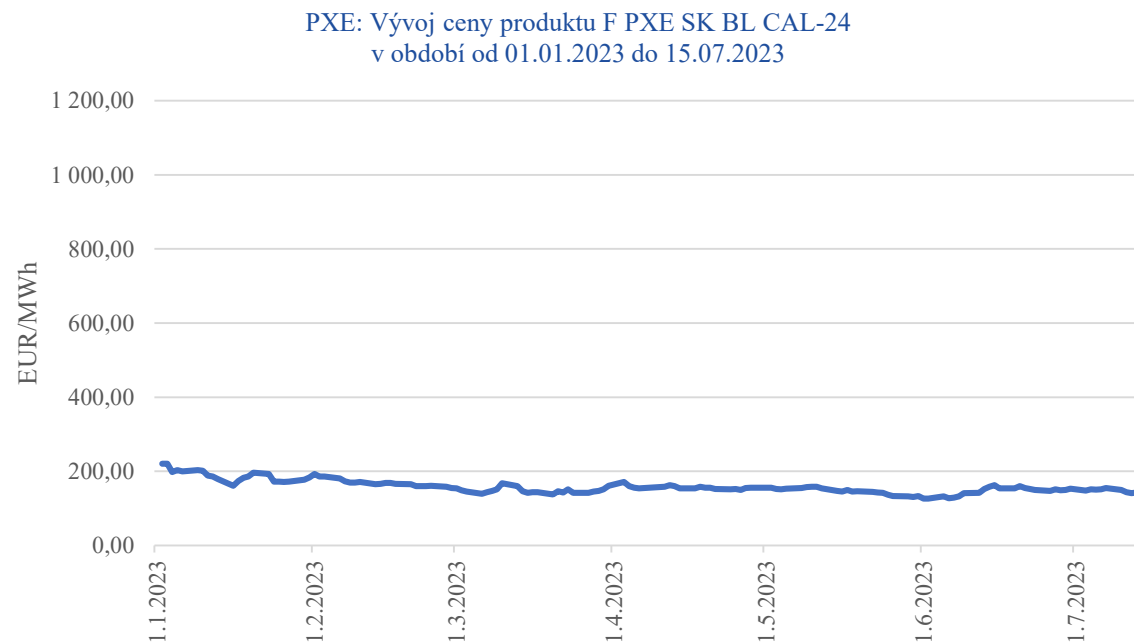

Vývoj cien elektriny v období od 01.01.2023 do 15.07.2023

Max. cena 220,27 EUR/MWh

Min. cena: 126,21 EUR/MWh

Priemerná cena: 157,86 EUR/MWh

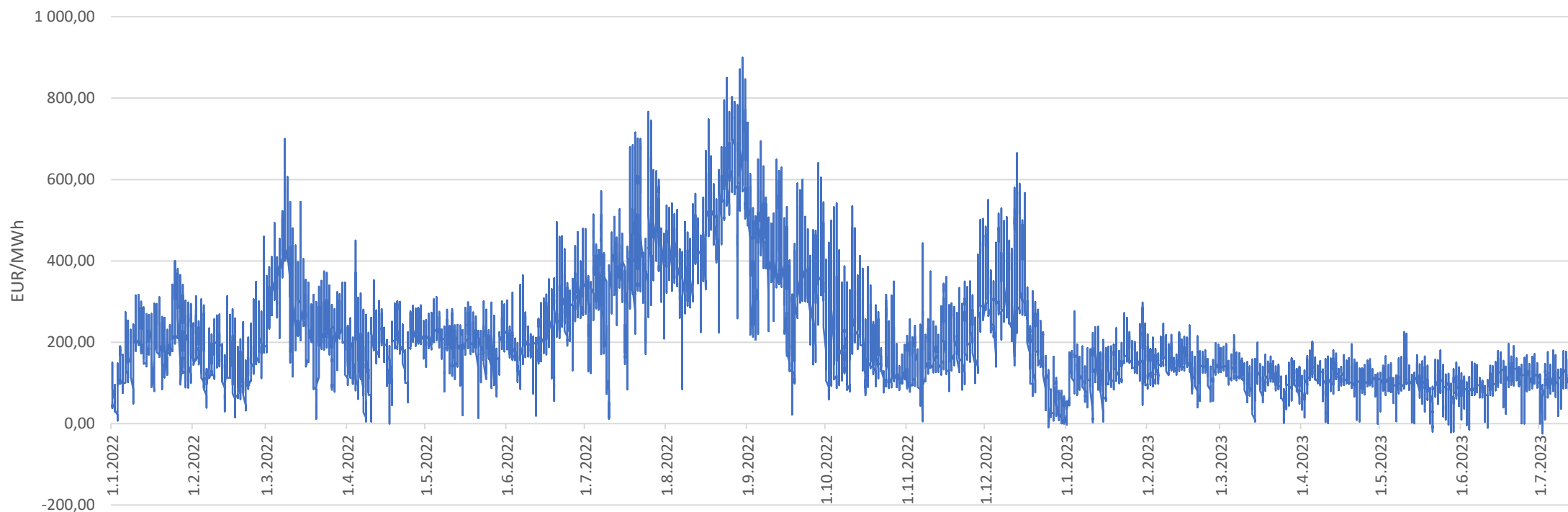
Vývoj spotovej ceny elektriny na dennom trhu s elektrinou

Max. cena: 900,23 EUR/MWh

Min. cena: - 24,37 EUR/MWh

Priemerná cena: 212,13 EUR/MWh

Spotová cena elektriny na krátkodobom trhu s elektrinou ISOT OKTE (Base) v období od 01.01.2022 do 15.07.2023

Vývoj veľkoobchodných cien plynu

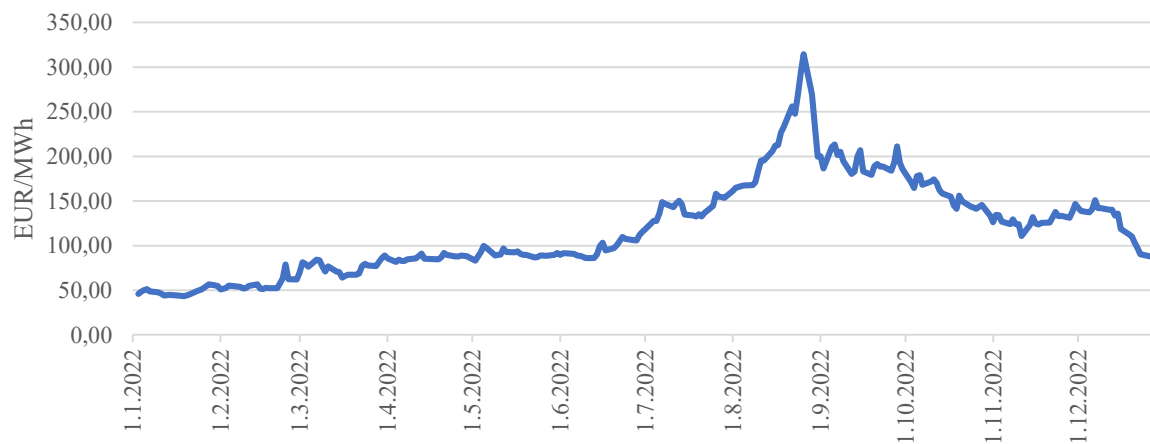
Cenová hladina dosahovala maximá v Q3 2022.

Max. cena 314,43 EUR/MWh

Min. cena: 43,28 EUR/MWh

Priemerná cena: 118,78 EUR/MWh

EEX: Vývoj ceny produktu THE CAL-23 v priebehu roka 2022

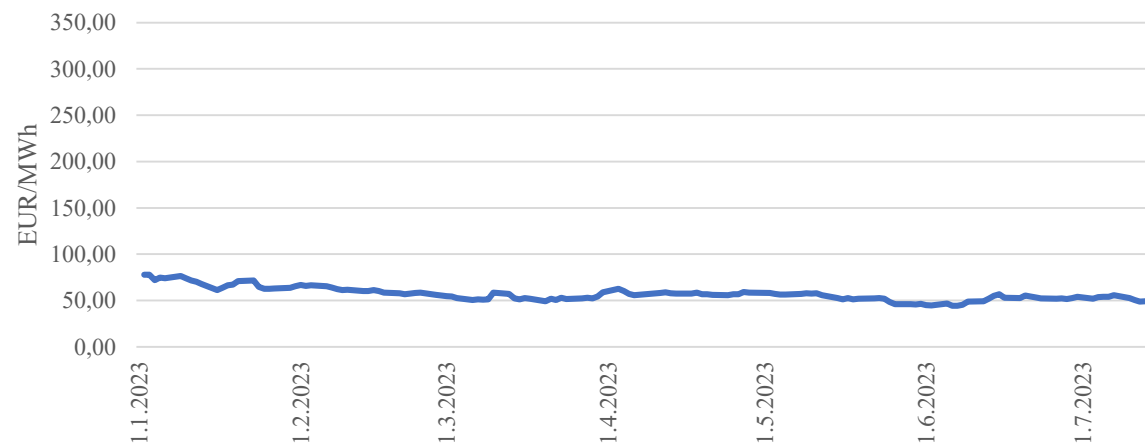
Vývoj cien plynu v období od 01.01.2023 do 15.07.2023

Max. cena 78,00 EUR/MWh

Min. cena: 44,17 EUR/MWh

Priemerná cena: 56,87 EUR/MWh

EEX: Vývoj ceny produktu THE CAL-24 v období od 01.01.2023 do 15.07.2023

Vývoj cien emisných povoleniek

Max. cena: 97,58 EUR/MWh

Min. cena: 57,92 EUR/MWh

Priemerná cena: 82,79 EUR/MWh

EEX: Vývoj cien produktu EEX EUA SPOT v období od 01.01.2022 do 15.07.2023

Záver: možné očakávania

- Vzhľadom na prebiehajúcu vojnu na Ukrajine, ďalší vývoj cien na energetických trhoch sa spája s vysokým rizikom pokračujúcej cenovej volatility.
- Hoci v roku 2023 došlo k významnejšiemu zníženiu priemernej výšky cenových indexov na veľkoobchodnom trhu, celková cenová úroveň, ak nebude v budúcnosti pre nejaký nový faktor opäť rásť, pravdepodobne však ani neklesne a nevráti sa na úroveň pred roka 2022. Pozitívnejší vývoj v roku 2023 v porovnaní s rokom 2022 podporuje aj hospodársky útlm v krajinách Ázie, pričom jeho budúce oživenie môže spôsobiť negatívny vplyv na veľkoobchodné ceny v dôsledku nárastu globálneho dopytu po komoditách.
- Vplyv vojny na Ukrajine bude mať pravdepodobne dlhotrvajúci efekt na globálny energetický systém, najmä s ohľadom na potrebu zvýšenia energetickej bezpečnosti a dostupnosti primárnych zdrojov energií. Dá sa predpokladať pokračujúci trend zmeny európskeho, ale i globálneho energetického mixu. Vzhľadom na to sa zvyšuje dopyt po využívaní lokálnych a regionálnych obnoviteľných zdrojoch energie, ktoré napomáhajú k urýchleniu celkovej energetickej transformácie.
- V niektorých krajinách došlo krátkodobo k oddialeniu vyradovania uhoľných elektrární alebo k predĺženiu doby ich prevádzkovania. Napriek tomu európske komoditné burzy budú ovplyvňované pokračujúcou štrukturálnou zmenou na strane výroby elektriny (strane ponuky), t.j. ide o postupné vyradovanie jadrových zdrojov a konvenčných uhoľných zdrojov.
- S ohľadom na vyššie uvedené, marginálnym zdrojom určujúcim cenovú hladinu na veľkoobchodnom trhu pravdepodobne ostane v najbližšom období naďalej zemný plyn. Preto možno aj v budúcom období očakávať závislosť vývoja veľkoobchodných cien elektriny primárne od cenového vývoja zemného plynu.